

Γερόντας Ιωσήφ Ησυχαστής: “Να γνωρίσεις τον εαυτό σου, ποιός είσαι”

/ [Αγιορείτικα](#)

Γερόντας Ιωσήφ Ησυχαστής († 1959)

Και γι’ αυτό πρώτα απ’ όλα χρειάζεται το «γνώθι σαυτόν». Δηλαδή να γνωρίσεις τον εαυτό σου, ποιος είσαι. Ποιός είσαι στ’ αλήθεια, όχι ποιός νομίζεις εσύ ότι είσαι. Με τη γνώση αυτή γίνεσαι ο σοφότερος των ανθρώπων. Με τέτοια επίγνωση έρχεσαι σε ταπείνωση και παίρνεις χάρη από τον Κύριο. Διαφορετικά αν δεν αποκτήσεις αυτογνωσία, αλλ’ υπολογίζεις μόνο τον κόπο σου, γνώριζε ότι πάντοτε θα βρίσκεσαι μακριά από το δρόμο. Διότι δεν λέει ο Προφήτης· «ίδε, Κύριε, τον κόπον μου», αλλά «ίδε, λέγει, την ταπείνωσίν μου και τον κόπον μου». Ο κόπος είναι για το σώμα, η ταπείνωση για τη ψυχή και πάλι τα δύο μαζί, κόπος και ταπείνωση, για όλον τον άνθρωπο.

Ποιός νίκησε το διάβολο; Αυτός που γνώρισε την ασθένειά του, τα πάθη και τα ελαττώματα, που έχει. Ο φοβούμενος να γνωρίσει τον εαυτό του, αυτός βρίσκεται μακριά από τη γνώση· άλλο τίποτε δεν αγαπά παρά να βλέπει μόνο λάθη στους άλλους και να τους κρίνει. Αυτός δεν βλέπει στους άλλους χαρίσματα, αλλά μόνον ελαττώματα- δεν βλέπει στον εαυτό του ελαττώματα, παρά μόνο χαρίσματα. Και αυτό είναι το χαρακτηριστικό ελάττωμα των ανθρώπων του καιρού μας που δεν

αναγνωρίζουμε ο ένας το χάρισμα του άλλου. Ο ένας στερείται πολλά, μα οι πολλοί τα έχουν όλα. Αυτό που έχει ο ένας δεν το έχει ο άλλος. Και, αν αυτό το αναγνωρίζουμε, υπάρχει πολλή ταπείνωση. Γιατί έτσι τιμάται και δοξάζεται ο Θεός, ο οποίος με πολλούς τρόπους στόλισε τους ανθρώπους και έκανε όλα τα δημιουργήματά του άνισα, δηλ. διαφορετικά. Όχι όπως προσπαθούν οι ασεβείς να φέρουν ισότητα ανατρέποντας την θεία Δημιουργία.

Ο Θεός «τα πάντα εν σοφία εποίησεν».

Γι' αυτό, παιδί μου, τώρα που είναι αρχή φρόντισε να γνωρίσεις καλά τον εαυτό σου, για να βάλεις θεμέλιο στερεό την ταπείνωση. Φρόντισε να μάθεις την υπακοή, να αποκτήσεις την ευχή. Γι' αυτό πρώτα γνώριζε, παιδί μου, ότι κάθε αγαθό από το Θεό έχει την αρχή. Δεν γίνεται αγαθός λογισμός που να μην έχει αιτία το Θεό, ούτε πονηρός που να μην έχει αιτία το Διάβολο. Ό,τι καλό λοιπόν διανοηθείς, πεις, κάνεις, όλα είναι της δωρεάς του Θεού. «Παν δώρημα τέλειον άνωθεν έστι καταβαίνον». Όλα είναι της δωρεάς του Θεού· δικό μας δεν έχουμε τίποτε.

Καθένας λοιπόν που επιθυμεί και ζητεί να λάβει τη χάρη, να του δώσει δωρεάν ο Θεός, πρέπει πρώτον να γνωρίσει καλά την ύπαρξή του, το «γνώθι σαυτόν». Και αυτή είναι η όντως αλήθεια. Γιατί κάθε πράγμα έχει αρχή. Και αν δεν αρχίσεις καλά δεν θα έχεις τέλος καλό.

Και αρχή λοιπόν και αλήθεια είναι να γνωρίσει κανείς ότι είναι μηδέν – 0 – και εκ του μηδενός δημιουργήθηκαν τα πάντα. «Είπε και εγεννήθησαν ενετείλατο και εκτίσθησαν». Είπε και έγινε γη. Και αφού πήρε πηλό έπλασε άνθρωπο. Άψυχο, άνουν ένα πήλινο άνθρωπο. Αυτή η ιδία σου ύπαρξη. Αυτό είμαστε όλοι μας. Χώμα και λάσπη. Αυτό είναι το πρώτο μάθημα σ' εκείνον που θέλει να λάβει, αλλά και να μένει διαπαντός η χάρη κοντά του. Απ' αυτό αποκτά την επίγνωση και απ' αυτό γεννιέται ταπείνωση. Όχι με λόγια μόνο, να ταπεινολογεί, αλλά στηριζόμενος στην πραγματικότητα λέει την αλήθεια: Είμαι χώμα, είμαι πηλός, είμαι λάσπη. Αυτή είναι η πρώτη μητέρα μας. Λοιπόν το χώμα πατιέται, και συ ως χώμα οφείλεις να πατηθείς. Είσαι λάσπη, δεν έχεις καμιά αξία.

Σε πετούν εδώ και εκεί, σε κτίζουν από ένα σημείο σε άλλο σε χρησιμοποιούν ως άχρηστη ύλη.

Και λοιπόν σου «ενεφύσησεν» ο Δημιουργός και σου έδωσε πνεύμα ζωής. Και να, αμέσως έγινες ένας άνθρωπος λογικός. Ομιλείς, εργάζεσαι, γράφεις, διδάσκεις· έγινες ένα μηχανήμα του Θεού. Όμως μη λησμονείς ότι η ρίζα σου είναι το χώμα. Και αν λάβει το πνεύμα αυτός που σου το έδωσε, εσύ πάλι θα κτίζεσαι στα ντουβάρια.

Γι' αυτό «μιμνήσκου τα έσχατά σου και ου μη αμαρτήσης εις τον αιώνα».

Αυτή είναι η πρώτη αίτια, που όχι μόνον ελκύει τη χάρη, αλλά την πληθύνει και τη συγκρατεί. Αυτή ανεβάζει το νου στην πρώτη θεωρία της φύσεως. Και έξω απ' αυτή την αρχή βρίσκει μεν κάτι λίγο, αλλά μετά από καιρό θα το χάσει. Γιατί δεν κτίζει σε έδαφος στερεό, αλλά προσπαθεί με τρόπους και τέχνη.

Λες λόγου χάριν είμαι αμαρτωλός! Αλλά εσωτερικά πιστεύεις ότι είσαι δίκαιος. Δεν μπορείς να αποφύγεις την πλάνη. Η χάρη θέλει να μείνει, αλλ' επειδή ακόμη πρακτικά δεν έχεις βρει την αλήθεια, κατ' ανάγκη πρέπει να φύγει. Γιατί αναμφίβολα θα πιστέψεις στο λογισμό σου ότι είσαι αυτό το οποίο δεν είσαι, και χωρίς άλλο θα πλανηθείς. Ως εκ τούτου δεν παραμένει η χάρη. Επειδή έχουμε τον αντίπαλο, που είναι τεχνίτης ισχυρός, είναι εφευρέτης κακών, και της κάθε πλάνης δημιουργός. Που αγρυπνεί πλάι μας. Που από φως έγινε σκότος και όλα τα γνωρίζει. Που είναι εχθρός του Θεού και ζητεί όλους να μας κάνει εχθρούς Του. Και εν τέλει είναι πνεύμα πονηρό και εύκολα αναμειγνύεται με το πνεύμα, που μας χάρισε ο Θεός, και παίρνει τη μηχανούλα μας και την κινεί όπως θέλει αυτός. Κοιτάζει, πού ρέπει η όρεξη της ψυχής, και με ποιό τρόπο τη βοηθά ο Θεός, και αμέσως σκέφτεται και εκείνος τα ίδια.

(«Έκφρασις Μοναχικής εμπειρίας», εκδ, Ι.Μ.Φιλοθέου, Αγ. Όρος - αποσπάσματα σε νεοελληνική απόδοση.)